

Dr. Taskó Lilla

ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék

Témavezető: dr. Szeibert Orsolya Ágnes tanszékvezető, egyetemi tanár

DOI: <https://10.55052/themis.2023.2.121>

Az örökbefogadás céljának változása és az örökbefogadási képesség szűkülése a magyar családjogban

Bevezetés

Napjaink jogrendszerében az örökbefogadás jogintézményének elsődleges célja világszerte az, hogy azon gyermekek érdekében, akiknek nincsenek vér szerinti szülei, vagy a szülők őket nem tudják, vagy pedig nem akarják megfelelően nevelni, rokoni kapcsolatot létesítsen az örökbefogadó, annak rokonai és az örökbefogadott gyermek között.¹ Nemzetközi elvárás, hogy az eljárás során mindenekelőtt a gyermekek legfőbb érdekének kell érvényesülnie.² A hatályos jogrendszerek megközelítésében erősen tükröződik az örökbefogadás családjogi és gyermekvédelemi jellege.³ Azonban a jogintézmény korábban merőben eltérő célokat szolgált, rendeltetése és jellege az elmúlt évtizedekben rengeteg változáson ment keresztül. A modernizáció 19-20. századi folyamata ugyanis éles választóvonalat húzott a fogalom tartalmában, az örökbefogadást tekintve a különbség a hagyományos és a modern társadalom között pedig leginkább annak céljaiban és motivációjában ragadható meg.⁴

A modern korban az örökbefogadás céljának és rendeltetésének változásával hazánkban is egyre részletesebbé vált a jogi szabályozása. Az adoptálni kívánó szülőknek egyre szigorúbb feltételeknek kellett megfelelniük, ezzel párhuzamosan pedig egyre szűkült azon személyek köre, akik alkalmasak lehettek arra, hogy gyermeket fogadjanak örökbe. Tanulmányom célja áttekinteni, hogyan alakult az örökbefogadás szabályozása, ezen belül különösen az örökbefogadási képesség

¹ Katonáné Pehr 2018. Bevezetés

² 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 21. Cikk

³ Katonáné Pehr 2018. Bevezetés

⁴ <https://orokbe.hu/2014/06/30/az-orokbefogadas-tortnelmi-latoszoglobol/#>

feltételrendszere Magyarországon a 19. század végétől, hogyan szűkült hazánkban egyre inkább a jog által örökbefogadásra alkalmasnak vélt személyek köre, milyen lépcsőfokok vezettek el azokhoz a 2021-ben hatályba lépett módosításokhoz, melyek a társadalom széles körét zárták ki a potenciális örökbefogadó szülők köréből.

Az örökbefogadás célja és funkciója a Családjogi törvény⁵ előtt

Az örökbefogadás mind a magyar, mind a külföldi jogrendszerekben olyan jogintézmény volt, amely a történelem során több, esetenként párhuzamosan is különböző célt szolgált, rendeltetése a társadalom fejlődésével többször megváltozott. Az ókori társadalmakban jellemzően vagyoni rendeltetésű, elsősorban öröklési jogot biztosító intézmény volt,⁶ eredeti célja az volt, hogy a megjelölt örökös részesülhessen az örökös nélkül maradt örökbefogadó vagyonában.⁷ A feudális és a korai kapitalista jogrendszerekben az örökbefogadás az öröklési szerződésből fejlődött tovább, célja továbbra is elsősorban az örökös biztosítása volt. Csak a későbbiekben erősödtek fel a jogintézmény további céljai, mint utód biztosítása a családban, a család kihalásának megakadályozása, bizonyos rangok, címek megszerzésének, átszállásának lehetővé tétele.⁸

Magyarországon először Werbőczy István Tripartituma⁹ szabályozta, ekkor még testvérré vagy fiúvá fogadás jogintézményeként, és kizárólag örökös hiányában volt rá lehetőség.¹⁰ Hazánkban még a 19. század végén is leginkább vagyoni természetű, örökösödési célokat szolgáló jogintézmény volt, melyet remekül szemléltet, hogy Wenzel Gusztáv az 1874-ben megjelent *„A magyar magánjog rendszere”* című művében az örökbefogadás jellegzetességeit nem a könyv családjogi részeként, hanem az örökösödési jog részeként mutatta be. A jogtudós a következőképpen definiálta az örökbefogadást (*adoptio-t*): *„azon örökösödési szerződés, mely által valaki egy tőle idegent vagyonára nézve örökösnek fogad”*. Rögzítette továbbá, hogy az örökbefogadás az örökbefogadó és örökbefogadott közötti kétoldalú jogügylet lévén jöhetett létre, a kettejük közötti szerződésen alapult.¹¹

⁵ 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról

⁶ Katonáné Pehr 2018. [1]

⁷ Rékasiné Adamkó 2021. 9.

⁸ Weiss 1997. 181. o.

⁹ Werbőczy István: Tripartitum, Első Rész, 8. és 66. czim.

¹⁰ Szabó 2020. 191.

¹¹ Wenzel 1874. 469.

Megfigyelhető, hogy a jogintézményben a szerződési elv erősen érvényesült, kifejezetten jogügyleti jellege volt, e jellegéből adódóan fel is lehetett azt bontani. A szerződés hatálya nem terjedt ki az örökbefogadó rokonaira.¹² Az örökbefogadott személy kizárólag a vele szerződővel szemben tett szert jogosultságokra, örökösödési joga tehát csak arra a vagyona terjedt ki, amely az örökbefogadó hagyatékához tartozott, így az örökbefogadott az örökbefogadó oldalági rokonaival szemben nem bírt örökösödési joggal. Az örökbefogadott családi nevében nem történt változás, a vér szerinti rokoni kapcsolatai az örökbefogadás után is változatlanul fennmaradtak.¹³ Fontos azonban megjegyezni, hogy már a 19. század végén is voltak az örökbefogadásnak bizonyos vonásai, melyek túlmutattak a vagyoni célokon: a megállapodás megkötése után az örökbefogadott ugyanis az örökbefogadó „*firokonának*” volt tekinthető, illetve, ha a szerződés előtt nem volt nemes, azzal nemessé vált.¹⁴

Az örökbefogadás maitól nagyban eltérő természetét támasztja alá továbbá, hogy a 19. század végén még két fajtáját különböztették meg. Az egyik esetben, a gyermekké fogadáskor „*idegen úgy örökbe fogadtatott, hogy az örökbefogadónak gyermek módjára légyen örököse*”: ekkor az örökbefogadott jellemzően az örökbefogadó családi körébe is került, de a vér szerinti édesapja családi hatalma alatt maradt. Az örökbefogadott ekkor továbbra is a vér szerinti szülei gyermekének minősült, utánuk továbbra is örökölt. A testvérré fogadás esetében két vagy több személy egymással „*kölcsönös öröklési viszonyba lépett*”. Tulajdonképpen mindkét változat örökösnevezésként, a második pedig kölcsönös örökösnevezésként volt értékelhető.¹⁵

A korai időszakban a maitól nagyban eltérő funkcióból eredően jellemző volt az egyszerűbb, kevesebb feltételt meghatározó jogi szabályozás, illetve a szerződési elvnek megfelelően a nagyobb mértékű szabadság. Mivel a fő cél ekkor még nem a családi kapcsolat létrehozása, illetve a gyermek számára legmegfelelőbb szülő megtalálása volt, a szabályozás jellemzően nem tartalmazott az örökbe fogadni szándékozó alkalmasságával kapcsolatos szigorú megkötéseket, valamint ezzel összefüggő eljárásokat. Az örökbefogadás fennállása kizárólag az örökbefogadó és az örökbefogadott szándékától függött, tartalmát a jogügyleti jellegnek megfelelően a két fél határozhatta meg.¹⁶

¹² Rékasiné Adamkó 2021. 120.

¹³ Márkus 1904. 758.

¹⁴ Wenzel 1874. 470.

¹⁵ Márkus 1904. 758.

¹⁶ Uo.

Az örökbefogadás jogügyleti, kontraktuális jellege a 20. század elején is fennmaradt. Az 1904-ben megjelent Magyar Jogi Lexikon szerint az örökbefogadás még ekkor is szerződéssel jött létre, illetve nem keletkeztetett rokon kapcsolat az örökbefogadott és az örökbefogadó családja között. Eszerint *„egy örökbefogadó több személyt is örökbe fogadhat és pedig akár testvéreket, akár idegeneket, akár ugyanabban, akár különböző szerződésekben. De az így örökbefogadottak nem lesznek egymásnak testvérei.”*¹⁷ A lexikon szerint a 20. század elején hatályos jogszabályok még mindig nem tartalmaztak különösebb alkalmassági megszorításokat, bármely *„önjogú”* férfi és nő örökbefogadási képességgel rendelkezett, azonban már ekkor is jogszabályi követelmény volt, hogy az örökbefogadó az örökbefogadottnál 16 évvel idősebb legyen. Érdemes megjegyezni, hogy már ez az 1904-ben íródott lexikon is azt rögzítette, hogy gyermeket közösen csak házaspárok fogadhatnak örökbe. Az örökbefogadott ekkor már felvehette az örökbefogadó nevét.¹⁸ Fontos változásként értékelhető, hogy ekkor már a kiskorúak örökbefogadási szerződéséhez a gyámhatóság hozzájárulására volt szükség. A hatóság jóváhagyását pedig annak fényében adta meg, hogy a szerződés a kiskorú érdekét szolgálta-e. A 20. század elején tehát a jogügyleti és vagyoni jelleg mellett megjelentek a szabályozásban olyan elemek is, amelyek a kiskorú érdekeit védték, illetve a jogi keretrendszerben kirajzolódni látszottak olyan vonások, melyek arra engednek következtetni, hogy a jogalkotó az adoptációra többé már nem csupán az örökösödési viszonyok rendezésének eszközeként tekintett.

Általánosságban tehát elmondható, hogy bár a részletek folyamatosan változtak, az örökbefogadás lényege a polgári kor előtt tulajdonképpen ugyanaz volt: az egyenesági leszármazottal nem rendelkezők törvényes örökösről kívántak gondoskodni, hogy biztosítsák a család nevének fennmaradását, és rendezzék vagyonuk sorsát a haláluk utáni időre.¹⁹

A modernizáció azonban élesen elválasztotta egymástól az örökbefogadás régi és ma ismert tartalmát.²⁰ A polgári kor jogfelfogása már az örökbefogadó és az örökbefogadott közötti családi kapcsolat létrehozásában látta az intézmény elsődleges rendeltetését, amely teljes értékű családi kapcsolatot hozhat létre az örökbefogadó szülő, annak teljes családja és az örökbefogadott között.²¹ Funkcióját tekintve ennek megfelelően elsősorban az elvesztett vagy hiányzó család pótlására szolgáló

¹⁷ Márkus 1904. 759.

¹⁸ Uo.

¹⁹ <https://orokbe.hu/2014/06/30/az-orokbefogadas-tortenelmi-latoszoglobol/#>

²⁰ Katonáné Pehr 2018. [3]

²¹ Jobbágyi 2009. 11.

intézménnyé vált.²² Az újabb jogszabályok háttérbe szorították a vagyoni öröklési érdekeket, az örökbefogadás legfontosabb céljává már a családi kapcsolatok létrehozását tették,²³ a nemzetségfenntartó, a vagyont egy kézben egyesítő szerződésből a gyermek nevelésének és gondozásának egyik hatékony eszközévé vált.²⁴ 1953 után részben a háború következtében elárvult gyermekek jobb életkörülményeinek megteremtése, a névátruházás, majd a gyermektelen családok gyermek iránti vágyának kielégítése lett a jogintézmény központi célja.²⁵ A megváltozott célok miatt a 20. század közepétől Magyarországon is jellemző tendencia a szabályozás szigorodása, az egyre bonyolultabbá váló feltételrendszer.

Az alkalmasság feltételrendszere a Családjogi törvény hatálya alatt

A jogintézmény a Családjogi törvény (a továbbiakban: Csjt.) hatálybalépésével vált családközpontúvá, és azóta is a gyermekek érdekét, nevelésüket, illetve a róluk való gondoskodást tekinti a legfontosabb célkitűzésének.²⁶ A törvény az örökbefogadást már kifejezetten a hiányzó család pótlására szolgáló intézménynek tekintette, mely biztosította a családi nevelést nélkülöző gyermek számára a megfelelő családi környezetet.²⁷ A Csjt. 46. § szerint az örökbefogadás célja már a törvény hatálybalépésekor az volt, hogy *„az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolatot létesítsen és elsősorban az olyan kiskorúak családi nevelését biztosítsa, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szüleik megfelelően nevelni nem képesek”*²⁸ A Csjt. hatálybalépésével az örökbefogadás legfőbb elveként a gyermeknek keresnek örökbefogadó családot és nem fordítva.²⁹

Fónagy Zoltán történész cikkében a következőként foglalta össze a Csjt. jelentőségét: *„az 1952. évi IV. törvénnyel tűnt el az intézményből a vagyoni-öröklési jelleg. Ekkortól az örökbefogadást egyértelműen az elvesztett vagy hiányzó család pótlására szolgáló intézménynek tekintették, amelynek célja a családi környezet kényszerűen nélkülöző gyermekről való gondoskodás, az örökbefogadó részéről pedig a gyermek utáni vágy – tehát egy érzelmi igény – kielégítése. Ez a törvény szüntette meg teljes*

²² Bacsó 1968. 17.

²³ Bacsó 1964. 60. o.

²⁴ Bacsó 1980. 604. o.

²⁵ Rékasiné Adamkó 2021. 253. o.

²⁶ Rékasiné Adamkó 2021. 253. o.

²⁷ Pap 1973. 505. o.

²⁸ Ez a rendelkezése 1953-tól 2013-ig hatályban maradt.

²⁹ Rékasiné Adamkó 2021. 253. o.

*körűen a szülői felügyeleti jog átszállása nélküli adoptálást, azaz a szülői felügyelet nem maradhatott a vér szerinti szülőnél.*³⁰

Mivel a jogintézmény középpontjába a Csjt. hatálybalépésekor elsősorban a gyermekek érdeke került, indokoltá vált, hogy az örökbe fogadni kívánók elé bizonyos elvárásokat állítson a jogalkotó annak érdekében, hogy minél ideálisabb családi környezetbe kerülhessenek. Az örökbefogadás a Csjt. hatálybalépésével már nem szerződéssel, hanem a felek kérelmén alapuló hatósági engedéllyel jött létre,³¹ annak kontraktuális jellege megszűnt. A törvény a legelső formájában a következőképpen határozta meg az örökbefogadási képesség feltételeit: örökbefogadó csak teljesen cselekvőképes nagykorú személy lehetett, illetve nem fogadhatott örökbe az, aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy közügyektől való eltiltást kimondó jogerős bírói ítélet hatálya alatt állt.³²

1953-ban a házastársakra tekintettel már tartalmazott a szabályozás bizonyos speciális rendelkezéseket: az örökbefogadott személyt az örökbefogadás fennállása alatt az örökbefogadó házastársán kívül más nem fogadhatta örökbe,³³ illetve ahhoz, hogy a gyámhatóság engedélyezhesse az örökbefogadást, a házasságban élő örökbefogadó házastársának hozzájárulására volt szükség.³⁴ A jogalkotó ezzel is erősítette a jogintézmény funkciójának változását, a családban történő nevelés elsődlegességét. Házastársak akár külön, akár együtt is örökbe fogadhattak gyermekeket, így abban az esetben, ha a gyermeket csak az egyik házastárs fogadta örökbe, a másik házastárstól szükséges nyilatkozat ellenére csak az egyik házastárs gyermekének kellett tekinteni. Abban az esetben azonban, ha a gyermekeket külön-külön mindkét házastárs örökbe fogadta, a közös gyermeküknek minősültek. A törvény explicite nem zárta ki, illetve nem kötötte többletfeltételekhez a nem házastársak által történő örökbefogadást, azonban közös gyermekké fogadásra már a Csjt. szerint is csak a házastársaknak volt lehetősége.³⁵

1997 novemberében lépett hatályba a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), ami többek között szabályozta a gyámhivatal örökbefogadási eljárásban betöltött feladatait és módosította a Csjt.-t is.³⁶ A törvény a gyermekvédelmi és a gyámügyi reform együttes megvalósítását tűzte ki

³⁰ <https://orokbe.hu/2014/06/30/az-orokbefogadas-tortenelmi-latoszoglobol/#>

³¹ Csjt. indokolása - a házasságról, a családról és a gyámságról szóló törvényjavaslat miniszteri indokolása

³² Csjt. 47. § (1)-(2) bekezdés (1953-1997-ig hatályos állapota)

³³ Csjt. 47. § (4) bekezdés (1953-1997-ig hatályos állapota)

³⁴ Csjt. 48. § (1)-(2) bekezdés (1953-1997-ig hatályos állapota)

³⁵ Csjt. 51. § (2) bekezdés (1953-1997-ig hatályos állapota)

³⁶ Rékasiné Adamkó. 2021. 153.

célul, biztosítva a Gyermekjogi Egyezményben³⁷ foglalt szociális gyermeki jogok megvalósulását is.³⁸

A Gyvt. által módosított Családjogi törvény már szigorúbb felételeket írt elő az örökbefogadóval szemben: a korábbi feltételek mellett csak az adoptálhatott gyermeket, aki személyisége és körülményei alapján alkalmasnak találtatott a gyermek örökbefogadására. Ezt az alkalmasságot a gyámhivatal az örökbefogadás előtti eljárásában állapította meg. A jogszabály emellett az örökbefogadás előtti felkészítő tanácsadáson való részvételt kötelezővé tehetette. Egyszerűsítette viszont a módosítás az adoptációt abban az esetben, amikor az örökbe fogadni szándékozó személy a szülő házastársa volt: ekkor az alkalmasságot nem volt szükséges előzetesen megállapítania a gyámhivatalnak az örökbefogadás előtti eljárása során, erre csak az engedélyezés iránti eljárásban volt szükséges sort keríteni.³⁹

Az örökbefogadási eljárás részletszabályait a gyermekvédelmi törvény végrehajtási rendelete, a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) kormányrendelet (továbbiakban: Gyer.) állapította meg. Eszerint az örökbefogadási eljárásban meg kell győződni arról, hogy az örökbefogadó alkalmas-e a gyermek felnevelésére. Ennek érdekében a gyámhatóság megfelelő szakértőt (például pedagógust) is alkalmazhatott. A vizsgálat szempontjai a következők voltak: biztosított-e az örökbefogadandó fejlődése, helyes irányú-e nevelése, a kiskorú beilleszkedett-e a családi körbe, illetőleg erre utaló jelek mindkét részről tapasztalhatók-e. Mindezekről környezettanulmányt kellett készíteni.⁴⁰ A Gyvt.-nek és a rendeletnek a megjelenése, bár egyértelműen a gyermek érdekét szolgálták, tovább szigorították az örökbefogadási képesség kereteit, és további lehetőséget adtak a hatóságoknak arra, hogy korlátozzák az örökbefogadásra alkalmas szülők számát.

A 2000-es évek elejétől tovább szigorodtak az örökbefogadási képesség feltételei. Az ekkor eszközölt módosítások szerint örökbefogadó csak az a teljesen cselekvőképes, nagykorú személy lehetett, aki a megelőző tanácsadáson és felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett, és személyisége, valamint körülményei alapján – a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárásban hozott határozata értelmében –

³⁷ Gyermek Jogairól szóló New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény

³⁸ Katonáné Pehr 2018. [11]

³⁹ Csjt. 47. § (1)-(2) bekezdés (1997-2003-ig hatályos állapotában), amit a Gyvt. módosított

⁴⁰ Rékasiné Adamkó 2021. 124.

alkalmasnak bizonyult a gyermek örökbefogadására, továbbá a gyermeknél legalább 16, de legfeljebb 45 évvel idősebb volt.⁴¹ A törvény rendelkezései között továbbá megjelent az a feltétel, miszerint a gyámhivatal – a jogintézmény céljának megfelelően – a gyermek érdekében elsősorban a házasságban élő örökbefogadók által történő adoptációt engedélyezheti.⁴² 2003-tól a jogalkotó tehát már kifejezett előnyben részesítette a házastársakat a nem házasokkal szemben. További könnyebbséget jelentett a házastársaknak, hogy a házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől, illetve a felkészítő tanfolyam elvégzésétől el kellett tekinteni, ezzel kivételt engedve számukra az általános szabályokhoz képest.⁴³

Az örökbefogadási képesség a Polgári Törvénykönyvben

2014-től a Családjogi törvény helyét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) vette át. Az engedélyezés szabályozását a Ptk. alapvetően nem változtatta meg. Annyiban változtatott a Csjt. megoldásán, hogy az örökbefogadó személyével kapcsolatos követelményeket megelőzően rendezi a leglényegesebb eljárási kérdéseket.⁴⁴

Az örökbefogadó személyével kapcsolatos követelményeket a Ptk. a Csjt.-től részben eltérően fogalmazza meg. A Ptk. szerint továbbra is csak cselekvőképes személy fogadhat örökbe gyermeket, azonban önmagában a nagykorúság még nem elegendő: a Ptk. a korhatárt 25 évben határozza meg. Általános feltételként megszabja továbbá, hogy annak, aki örökbe kíván fogadni, a gyermeknél legalább tizenhat évvel, legfeljebb negyvenöt évvel idősebbnek kell lennie, és személyisége, körülményei alapján alkalmasnak kell lennie a gyermek örökbefogadására (kizárja ebből a körből azt, aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy közügyektől való eltiltást kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll, és azt, akinek gyermekét nevelésbe vették).⁴⁵ A törvénykönyv a házasságban élő személy általi örökbefogadást továbbra is házastársának nyilatkozatához köti,⁴⁶ illetve

⁴¹ Csjt. 47. § (1) bekezdés (2003-2014-ig hatályos állapota), módosította a 2002. évi IX. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításáról

⁴² Csjt. 49. § (1) bekezdés (2003-2014-ig hatályos állapota) (2003-2014-ig hatályos állapota), módosította a 2002. évi IX. törvény

⁴³ Csjt. 47. § (1) bekezdés (2003-2014-ig hatályos állapota), módosította a 2002. évi IX. törvény

⁴⁴ Szeibert Orsolya: Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. (szerk: Vékás Lajos, Gárdos Péter) 4:120. § kommentárja, 1. a)

⁴⁵ Ptk. 4:121. § (1)-(3) bekezdés

⁴⁶ Ptk. 4:120. § (1) bekezdés

megtartotta azt a korábbi rendelkezést is, miszerint a gyermek érdekében a gyámhatóság elsősorban a házastársak általi adoptálást engedélyezi.⁴⁷ Megtartotta továbbá a kizárólagosságot, miszerint a gyermeket az örökbefogadás fennállása alatt csakis az örökbefogadó házastársa adoptálhatja. A Ptk. kivételt enged mindemellett a házastársak számára az általános rendelkezésekhez képest a 25. életévben meghatározott korhatár és a fent említett szükséges korkülönbség, valamint az előzetes eljárás tekintetében.⁴⁸ A kijelentések jelen idejét indokolja, hogy a Ptk. fenti rendelkezéseit a jelenleg hatályos szabályozás is megtartotta, ezeket egészítette ki további szabályokkal.

A fentiek alapján láthatjuk, hogy a Ptk. alapvetően átvette a Csjt. szabályozásának logikáját. Nagyrészt megtartotta a Csjt. feltételrendszerét, illetve lehetőséget teremtett az egyedülállók általi örökbefogadásra, azonban azt az esetet preferálta, amikor egy házaspár közösen vállalkozott erre a feladatra.⁴⁹ A törvény főszabályként nem zárta ki az egyedülálló általi örökbefogadás lehetőségét, egyedülállóként jelentkezve pedig akár az élettársak, illetőleg bejegyzett élettársi kapcsolatban élő személyek is adoptálhattak. Az azonos nemű párok sem voltak tehát teljesen elzárva az örökbefogadás elől a gyakorlatban, csak azt tette lehetetlenné a törvényi keret és annak alkalmazása, hogy azt párként kezdeményezzék.⁵⁰

A Ptk. kodifikációjának időszaka alatt olyan kritikák fogalmazódtak meg, miszerint szűkebb körben lehetővé kellene tenni az élettárs gyermekének örökbefogadását különmemű élettársak esetén, azon az alapon, hogy a többéves élettársi jogviszony a kapcsolat komolyságára és tartósságára utal, ami a gyermek szempontjából hasonló helyzetet eredményez a házasságon alapuló családéhoz, illetve a gyermek legfőbb érdeke, hogy akik ténylegesen nevelik, azokkal a szülő-gyermek kapcsolat jogilag is fennálljon. Ezek a kritikák fogalmazódtak meg az élettárs gyermekének örökbefogadásáról a Szerkesztőbizottságnak a Polgári Törvénykönyv tervezetéhez készült szakmai javaslatában is, amit később az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium elvetett.⁵¹

⁴⁷ Ptk. 4:120. § (5) bekezdés

⁴⁸ Ptk. 4:122. § (2) bekezdés

⁴⁹ Szeibert Orsolya: Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. (szerk: Vékás Lajos, Gárdos Péter) 4:120. § kommentárja, 1. b)

⁵⁰ Szabó 2020. 193.

⁵¹ Katonáné Pehr 2018. [29]

A hatályos jog által szabályozott partnerkapcsolatok elemzése az örökbefogadással összefüggésben

A korábbi és a hatályos alkalmassági szabályok kontextusba helyezése érdekében elengedhetetlen a magyar jog által szabályozott partnerkapcsolatok elemzése, továbbá ezekkel összefüggésben az adoptáció két kategóriájának elkülönítése is.

Hazánk családi joga a házasságot, az élettársi kapcsolatot, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatot ismeri, mint jogilag elismert párkapcsolati formákat.⁵² Az örökbefogadás intézménye azonban ezek közül a partnerkapcsolatok közül csak a házasságot „ismeri el”, ennek biztosít privilegizált helyzetet. A magyar joganyag kizárólag két kategóriát különböztetett meg a hazai szabályozás történetében, és differenciál ma is: az egyedülállókénti örökbefogadást, illetve a házasságban élők általi közös örökbefogadást (közös gyermekké fogadás). Egyedülállókénti örökbefogadásra minden személy jogosult, akinek alkalmasságát a megfelelő eljárásban megállapítják, függetlenül szexuális irányultságától vagy családi állapotától (tehát elméletben élettársi vagy bejegyzett élettársi kapcsolatban élő személy is adoptálhat egyedülállóként). Közös gyermekké fogadásra (amikor a gyermeket egy pár mindkét tagja örökbefogadja vagy a pár egyik tagjának gyermekét a pár másik tagja fogadja örökbe, így a pár mindkét tagja szülői státuszba kerül) viszont csak házastársak jogosultak, különmemű élettársak, illetve azonos nemű élettársak vagy bejegyzett élettársak nem.⁵³ Aki nem él házasságban, az örökbefogadásra vonatkozó szabályok szempontjából egyedülállóként jelentkezhet örökbefogadásra. Ennek következménye, hogy ha valaki élettársával (legyen az azonos nemű, vagy különböző nemű) vagy bejegyzett élettársával közösen kíván örökbe fogadni, ezt fennálló kapcsolatának keretein belül nem teheti meg. Különböző nemű párok esetében a közös adoptáció egyedül házasságkötéssel lehetséges, az azonos nemű párok számára azonban erre egyáltalán nincs mód, mivel hazánkban nincs lehetőségük házasságkötésre.⁵⁴

Az élettársi és bejegyzett élettársi viszonyban élőket ezáltal több hátrány is érte már a 2020-as módosítások előtt is: egyrészt csak egyikük kerülhetett szülői státuszba, a másik fél jogilag nem kerülhetett rokoni kapcsolatba a gyermekkel, és mivel a törvény szerint a házaspárokat kellett előnyben részesíteni, csak olyan gyermek kerülhetett hozzájuk, akit előttük

⁵² Katonáné Pehr 2018. [29]

⁵³ Rékasiné Adamkó 2021. 197.

⁵⁴ Pásztor 2017.166.

több házaspár visszautasított.⁵⁵ Ezek a hátrányok a hatályos szabályozásban is érik azokat, akik nem házaspárként kívánnak gyermeket adoptálni, azonban a 2021 óta még ennél is hátrányosabb helyzetbe kerültek.

Azonos nemű párok kapcsolatának az élettársi kapcsolat vagy bejegyzett élettársi kapcsolat biztosíthat jogi keretet. Bár a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2009. évi XXIX. törvény általánosan egyértelművé teszi, hogy a házastársakra, házaspárra vagy a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolatra is megfelelően alkalmazni kell, deklarálja azt is, hogy a bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermeké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak. A bejegyzett élettársak egyrészt nem adoptálhatnak együttesen, másrészt arra sincs lehetőség, hogy az egyik bejegyzett élettárs partnerének gyermekét örökbe fogadja.⁵⁶

Az Alkotmánybíróság a 2007-es bejegyzett élettársokról szóló törvény⁵⁷ alkotmányosságának vizsgálata eredményeként hozott határozatában kimondta, hogy a törvényi szabályozásnak egyértelműen nem célja előmozdítani a bejegyzett élettársak közös gyermekkel is rendelkező családalapítását, csupán két személy tartós életközösségének a tényét ismeri el és részesíti védelemben. Az azonos nemű bejegyzett élettársak esetében jogi értelemben vett család kizárólag közös örökbefogadás (illetve egymás gyermekének örökbefogadása) útján jöhetne létre. Ennek kizárásával a jogalkotó számukra egyértelműen nem kívánja elősegíteni a jogi értelemben vett családdá válást.⁵⁸

Ugyanebben a határozatában hivatkozott az Alkotmánybíróság egy korábbi, 1995-ben hozott határozatának tartalmára, miszerint *„a házasság intézménye kultúránkban és jogunkban is hagyományosan férfi és nő életközössége. Ez az életközösség tipikusan közös gyermekek születését és a családban való felnevelését célozza, amellett, hogy a házastársak kölcsönös gondoskodásban és támogatásban élésének is kerete. A gyermekek nemzésére és szülésére való képesség nem fogalmi eleme és nem feltétele a házasságnak, de a házasság eredeti és tipikus rendeltetéséből folyóan a házastársak különeműsége igen. A házasság intézményét az állam arra tekintettel is részesíti alkotmányos védelemben,*

⁵⁵ <https://orokbe.hu/2016/08/15/jobbdolga-van-a-gyereknek-allami-gondozasban-mint-leszbikus-szulokkal/>

⁵⁶ 2009. évi XXIX. törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról 3. § (1)-(2) bekezdés és annak indoklása

⁵⁷ 2007. évi CLXXXIV. törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatról

⁵⁸ 154/2008. (XII. 17.) AB határozat 3.1.1.

*hogy elősegítse a házastársak számára a közös gyermekkel is rendelkező család alapítását.*⁵⁹

A törvény indoklása szerint az Alkotmánybíróság döntéseiből következően a bejegyzett élettársi kapcsolatot a házassággal azonos módon kell szabályozni, eltérés csak akkor lehetséges, amikor azok az azonos neműek közti párkapcsolatok természetéből következnek. A házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat jogkövetkezményeiben csak ott lehet különbség, ahol ennek alkotmányos indoka van, kizárt, hogy alacsonyabb szintű jogszabály a bejegyzett élettársi kapcsolatra a házasságtól eltérő szabályokat állapítson meg.⁶⁰

Egy 2019-ben végzett kutatás szerint a magyar társadalomban többségben vannak azok, akik egyetértenek azzal, hogy egy gyermeknek jobb helye van egy azonos nemű párnál, mint a gyermekvédelmi rendszerben. Továbbá a magyarok közel azonos arányban gondolják azt, hogy egy gyermeknek jobb helye van egy azonos nemű párnál, mint azok, akik szerint jobb, ha külföldre adják őt örökbe. A válaszadók 35 százaléka értett egyet azzal, hogy ha egy gyermeket egy azonos nemű pár nevel, lehetővé kell tenni, hogy a pár egyik tagja örökbe fogadhassa partnere gyermekét, 31 százaléka pedig ellenezte azt.⁶¹

Nem véletlen, hogy a közvéleményt az azonos nemű párok gyermekneveléssel kapcsolatos lehetőségei nagymértékben megosztják. Az örökbefogadás lehetővé tétele az elismerésnek magasabb fokát jelentené: nemcsak a kapcsolatformáét, hanem egy lehetséges alternatív családformáét is. A tradicionális család fogalmának és intézményének megbolygatásáról is szólna, ami a társadalmi viszonyokat érzékenyebben, látványosabban érintené, mint egy párkapcsolat szabályozása. Gyakran azok is elfogadhatatlannak tartják, hogy két azonos nemű személy neveljen gyermeket, akik hangsúlyozzák, hogy elfogadóak a homoszexuális párkapcsolatokkal szemben.⁶² A társadalom bizonyos része még ma hajlamos úgy tekinteni az azonos neműek házasságának, örökbefogadási lehetőségének a törvényesítésére, mint a heteroszexuális többség értékrendjének megváltoztatására, melynek végső célja az anya és apa tradicionális fogalmának teljes eltörlése, új normarendszer kialakítása,⁶³ vagy pedig az azonos neműek házasságának, családalapításának

⁵⁹ 14/1995. (III. 13.) AB határozat

⁶⁰ A bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény indoklása

⁶¹ Dombos 2019. 12.

⁶² Borgos 2011. 80-81.

⁶³ Fülepi 2018. 230-233.

lehetőségét egyenesen zsarnokságként,⁶⁴ vagy pedig a keresztény tanok megalázásaként, lealacsonyításként élik meg.⁶⁵

A 2020. évi módosítások hatása az örökbefogadás hatályos szabályozására

2020-ban meghatározó változást hozott a vizsgált kérdéskörben a 35/2020. (X. 5.) EMMI rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben. Ennek megfelelően, ha az adott megyében az alkalmas örökbe fogadni szándékozók között nincs a gyermek számára megfelelő házaspár, a szakszolgáltatnak öt munkanapon belül értesítenie kell az országos örökbefogadást elősegítő szervet annak érdekében, hogy a gyermek házaspár általi örökbefogadását más szakszolgálat illetékességébe tartozó örökbe fogadni szándékozó házaspárok közvetítésével segítse elő. Abban az esetben, ha az országos szerv az örökbefogadási alrendszerben nem talál olyan más megyéből adoptálást vállaló házaspárt, aki a gyermek számára megfelelő, a szakszolgálat előmozdíthatja a gyermek egyedül örökbe fogadni szándékozó személyek általi örökbefogadását, de csak abban az esetben, hogy az a gyermek érdekében áll. A szakszolgálat az örökbe fogadni szándékozó házaspár vagy egyedülálló kiválasztásával egyidejűleg felkészíti a gyermeket gondozó intézményt vagy személyt az örökbefogadás elősegítésére.⁶⁶ Ez a változás tulajdonképpen egyértelműsítette és rendeletbe foglalta, hogy a gyermek örökbefogadására a házastársak nem csak az adott megyében, hanem az egész országban elsőbbséget élveznek. Hiába találják az adott egyedülállót teljes mértékben alkalmasnak, akár alkalmasabbnak, mint egy házaspárt, csakis akkor ajánlható fel neki egy adott gyermek örökbefogadása, ha őt az országban az örökbefogadására alkalmasnak talált összes házaspár visszautasítja.

A törvényi szabályozás a mai napig megtartotta a házaspárok elsőbbségét,⁶⁷ amelyet a Csjt. egykor bevezetett. Ezt a rendelkezést tovább szigorítva azonban a Ptk. 4:121. § (1) bekezdésének első mondatát az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvény iktatta be a Ptk.-ba.⁶⁸ Ennek eredményeként 2021-től a

⁶⁴ Palko 2021. 362-377.

⁶⁵ Tóth 2015. 295.

⁶⁶ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 147.§ (3)-(3b) bekezdés

⁶⁷ Ptk. 4:120. § (5) bekezdés

⁶⁸ Szeibert Orsolya: Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. (szerk: Vékás Lajos, Gárdos Péter) 4:121. § kommentárja, a)

kódex kivételként kezeli az egyedülálló általi örökbefogadás lehetőségét. Gyermeket ettől az évtől főszabály szerint csak házastársak fogadhatnak örökbe. Meg kell jegyezni azonban, hogy továbbra is hatályos a Ptk. azon rendelkezése, amelyek szerint a házastársak esetében is lehetséges az, hogy csak az egyikük fogadja örökbe a gyermeket (a másik pedig csak hozzájárul ehhez).⁶⁹

A Pt. 121. § (4) bekezdésben megfogalmazott szabály szerint: *„[K]ivételesen – törvényben meghatározott, különös méltánylást érdemlő esetben és a kormányrendeletben (azaz a Gyer.-ben -TL) meghatározott eljárás lefolytatásával –, az ott szabályozott egyedül örökbe fogadni szándékozó személy örökbefogadásra való alkalmassága is megállapítható.*⁷⁰ A Gyvt. ezzel összhangban kiegészült azzal, hogy a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter különös méltánylást érdemlő esetben hozzájárulhat az egyedül örökbe fogadni szándékozó személy örökbefogadásra való alkalmasságának gyámhatósági megállapításához. A miniszteri hozzájárulás megadásánál különösen figyelemmel kell lenni Magyarország Alaptörvényének XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakra, miszerint minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, illetve rögzíti, hogy Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.⁷¹

A fenti rendelkezés 2021. március 1-jei hatállyal alapjaiban változtatta meg az örökbefogadó szülők lehetséges személyi körét. Tulajdonképpen felülírta azt a rendelkezést, miszerint a gyámhatóság elsősorban a házasságban élők általi örökbefogadást engedélyezi, ehelyett a gyermek családban történő nevelkedése érdekében gyermeket csak házaspárok adoptálhatnak. A jogszabály ezáltal de facto megtiltotta ezt a nem házas személyek számára, a kivétel pedig csakis a kormány tagjának egyoldalú döntésétől függ.⁷²

Ezzel párhuzamosan megváltozott a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló rendelet is, miszerint a miniszter a gyermekek és az ifjúság védelméért való felelőssége körében ellátja az örökbefogadás rendszerével kapcsolatos kormányzati feladatokat is.⁷³ A szabályokat

⁶⁹ Szeibert Orsolya: Nagykomentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. (szerk: Vékás Lajos, Gárdos Péter) 4:121. § kommentárja, a)

⁷⁰ Ptk 4:121. § (4) bekezdés

⁷¹ Gyvt. 101. § (6) bekezdés

⁷² Az Európai Parlament 2021. július 8-i (2022/C 99/25) állásfoglalása

⁷³ 94/2018. (V.22.) Korm. rendelet a kormány tagjainak feladat-és hatásköréről 143/F. § c) pont, a rendelet azóta

megváltoztató renDELETEH egy közlemény is társult, miszerint: *„ahogyan eddig, ezután is szakemberek döNTIK majd el, hogy az örökbe fogadni szándékozók személyiségük és körülményeik alapján alkalmasak-e gyermek örökbefogadására. Az arra alkalmas egyedülállók előtt továbbra is fennáll az örökbefogadás lehetősége. A családokért felelős tárca nélküli miniszternek a különös méltánylást érdemlő esetekben lesz hozzájáruló szerepe.”⁷⁴*

Gyermekeket közösen korábban is csak házastársak adoptálhattak, de az új alapvetően azonos volt a házastársak és az egyedülállók számára. A módosítások eredményeképpen az egyedülállóként jelentkezők alkalmasságának megállapítása jóval bonyolultabb, egy újabb eljárási lépcsőfokkal egészül ki. Megnehezíti a helyzetet továbbá, hogy ez a lépés tulajdonképpen egy diszkrecionális döntésen alapszik. Ez pedig olyan, 2020 előtt nem jellemző, fokozott bizonytalanságot eredményez az alkalmasság megállapításában, mellyel a házaspároknak nem szükséges számolniuk.

Összegzés

Megállapítható tehát, hogy az örökbefogadás a 19. század óta renGETEG változáson ment keresztül, a jogintézmény jellege alapjaiban változott meg az azóta eltelt időszakban. A modern korban a központi elemévé vált a vagyoni célok helyett az elveszett vagy hiányzó család pótlása, a gyermek mindenek felett álló érdekének védelme. Céljának és funkciójának változásával jogi szabályozása is egyre részletesebbé vált, az örökbe fogadni kívánók elé a jogalkotó egyre szigorúbb feltételeket támasztott. Magyarországon ezáltal az idő előrehaladtával szűkebbé vált azon személyek köre, akik alkalmasak lehetnek gyermekek adoptálására. A 2020-ban eszközölt módosítások meghatározó fordulóponTT jelentettek a vizsgált kérdéskörben. A változások eredményeként gyermeket főszabályként csak házastársak adoptálhatnak, egyedül örökbe fogadni szándékozó személy alkalmassága pedig csak kivételesen állapítható meg. Az alkalmasságot megállapító döntést pedig a házastársakhoz képest bonyolultabb és annak kimenetelét, eredményeit tekintve sokkal kevésbé kiszámítható eljárásnak kell megelőznie. Míg a 2020-as módosításokat megelőzően a szabályozás csupán előnyben részesítette a házastársakat a nem házastársakhoz képest, ezeket követően az egyedülállókénti

hatálytalan, a rendelkezést ugyanezzel a tartalommal a 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a kormány tagjainak feladat és hatásköréről 135. § (2) bekezdés c) pontja szabályozza.

⁷⁴ <https://jogaszvilag.hu/napi/modositottak-az-orokbefogadasi-eljarast/>

örökbefogadás egy politikai vezető diszkrecionális döntésétől függő, rengeteg bizonytalansággal átszótt jogszabályi kivétellé vált. Ennek következményeként a jogalkotó szinte teljesen kizárta az alkalmasnak vélt személyek köréből azokat, akik nem házastársakként jelentkeznek az örökbefogadásra, ezáltal de facto kiszorultak ezen körből az egyedülállóként örökbe fogadni kívánók, az azonos vagy különböző nemű élettársak, illetve a bejegyzett élettársak. Bár a szabályozás folyamatos cizellálása, illetve a megfelelő alkalmassági feltételek meghatározása elengedhetetlen ahhoz, hogy a jogintézmény az örökbefogadandó gyermek legfőbb érdekének érvényesülését segítse elő, a túlzottan kirekesztő szabályozás a gyakorlatban elzár az örökbefogadás lehetőségétől egy egyáltalán nem elhanyagolható nagyságú réteget, ezen réteg elvesztése pedig számos gyermeknek a szerető családba kerülés reményének elvesztését jelentheti.

Felhasznált irodalom

Bacsó Jenő: Az örökbefogadás. Budapest, 1968. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó

Bacsó Jenő: Családjog: A család joga. Az örökbefogadás. In SZABÓ Imre (főszerk.): Állam- és Jogtudományi Enciklopédia, Budapest, 1980. Akadémiai Kiadó: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/szabo-imre-szerk-allam-es-jogtudomanyi-enciklopedia-1-a-j-1980/?pg=605&layout=s> (2023.11.10.)

Bacsó Jenő: Nizsalovszky Endre: A család jogi rendjének alapjai. Jogtudományi Közlöny 1964/1. 56-65. http://real-j.mtak.hu/2218/1/JogtudomanyiKozlony_1964.pdf (2023.11.13.) DOI: <https://doi.org/10.1021/ie50660a901>

Borgos Anna: Diskurzusok a kétanyás családokról: kutatások és közbeszéd. In: Takács Judit (szerk.): Homofóbia Magyarországon. Budapest, 2011. L'Harmattan Kiadó https://www.academia.edu/6948991/Diskurzusok_a_ketanyas_csaladokrol_kutatások_és_közbeszéd (2023.11.13.)

Dombos Tamás: LGBT + témák magyarországi megítélése. 2019. szeptember. Budapest, Magyar LGBT Szövetség. http://lmbtszovetseg.hu/sites/default/files/mezo/file/lmbtszov_kutatas2019sept_hu.pdf (2023.11.13.)

Fülep Dániel: A keresztény házasság megtámadása. In: Balásházy Imre - Major Gyöngyi - Farkas Péter (szerk.): Boldogabb családokért és ifjúságért

– A családi élet válsága és a demográfiai válság oka. Budapest, 2018. L'Harmattan Kiadó, 217-259.

Jobbágyi Gábor: Személyi és Családi Jog. Budapest, 2009. Szent István Társulat

Katonáné Pehr Erika: Örökbefogadás. In: Jakab András – Fekete Balázs (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Családjog rovat, rovatszerkesztő: Hegedűs Andrea) 2018.
<http://ijoten.hu/szocikk/orokbefogadas> (2023.11.13.)

Márkus Dezső (szerk.): Magyar Jogi Lexikon hat kötetben. V. kötet. Kiutalványozás-Perfüggőség - Magyar Jogi Lexikon 5. Budapest, 1904.
https://adt.arcanum.com/hu/view/Eltekonyvek_Ba_423_5/?pg=0&layout=s (2023.11.13.)

Vladimír Palko: Jönnek az oroszlanok. Miért tart Európa és Amerika egy új zsarnokság felé? Budapest, 2021. Gondolat Kiadó
<https://www.szaktars.hu/gondolat/view/vladimir-palko-jonnek-az-orozlanok-miert-tart-europa-es-amerika-egy-uj-zsarnoksag-fele-2021/?query=örökbefogadás%20&pg=378&layout=s> (2023.11.13.)

Pap Tibor: Társadalmi igények és a Családjogi Törvény. Jogtudományi Közlöny, 1973. 504-519.
http://realj.mtak.hu/2241/1/JogtudomanyiKozlony_1973.pdf (2023.11.13.)

Pásztor Emese: Mi is család lettünk volna (Egy kislányról és az Alaptörvény családfogalmáról). In: Buksz 29. évf. 2017./3-4. sz. 165-169.
http://buksz.c3.hu/170304/03.3_probpasztor.pdf (2023.11.13)

Rékasiné Adamkó Adrienn: Az örökbefogadás a modern magyar családjogban 1861-től napjainkig. 2021
<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/24637/rekasine-adamko-adrienn-phd-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (2023. 11. 13.)

Szabó Attila: Azonos nemű párok lehetősége gyermek örökbefogadására. Acta Universitatis Szegediensis: forum: publicationes doctorandorum juridicorum, (10). (2020) 189-199. http://acta.bibl.u-szeged.hu/72793/1/forum_doctorandorum_2020_189-199.pdf (2023.11.13.)

Tóth Károly Antal: Hol vagy, szabadság? Esszék, tanulmányok, vitairások. Kolozsvár, 2015. Kriterion Könyvkiadó
<https://www.szaktars.hu/kriterion/view/toth-karoly-antal-hol-vagy-szabadsag-esszek-tanulmanyok-vitairasok->

2015/?query=örökbefogadás%20homoszexuális&pg=294&layout=s
(2023.11.13.)

Weiss Emília: Az örökbefogadás néhány társadalmi és jogi kérdése.
Magyar Tudomány, 1997/2. 180-192.
https://adt.arcanum.com/hu/view/AkademiaiErtesito_MATUD_1997/?pg=193&layout=s&query=örökbefogadás (2023.11.13.)

Wenzel Gusztáv: A magyar magánjog rendszere. Athenaeum, Budapest, 1874. 469.
https://adt.arcanum.com/hu/view/ELTEkonyvek_Bf_0308_2/?pg=0&layout=s (2023. 11.13.)

Internetes források:

FÓNAGY Zoltán: Az örökbefogadás történelmi látószögből 2014.
<https://orokbe.hu/2014/06/30/az-orokbefogadas-tortenelmi-latoszogbol/>
(2023.11.13.)

<https://orokbe.hu/2016/08/15/jobbdolga-van-a-gyereknek-allami-gondozasban-mint-leszbikus-szulokkal/> (2023.11.13.)

<https://jogaszvilag.hu/napi/modositottak-az-orokbefogadasi-eljarast/>
(2023.11.13.)

The changes in the purpose of adoption and the diminution of the ability to adopt in Hungarian family law

Summary

Adoption has undergone numerous changes, with its nature fundamentally evolving from material goals to the replacement of a lost or absent family and the protection of the child's best interest. As its goal and function changed, its legal regulation became increasingly detailed, and stricter conditions were imposed on prospective adoptive parents. In Hungary, this led to a diminution of the pool of individuals eligible to adopt children. The modifications effective from 2021 marked a significant turning point in the examined area, as the legislator practically excluded those who do not apply for adoption as married couples, effectively excluding single individuals,

same-sex or different-sex non-married partners, and registered same-sex partners from the group of potential adopting parents.